

Målnummer:	132-98	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	1998-06-03		
Rubrik:	Som led i omstruktureringen av en koncern har ett aktiebolag (X) som ägt viss andel av aktierna i ett annat aktiebolag (Y) genom utdelning som Y riktat endast till X:s aktier erhållit motsvarande andel av aktierna i ett dotterbolag till Y. Därefter har Y verkställt indragning utan betalning enbart av X:s aktier i Y. X har ansetts ha avyttrat aktierna i Y mot vederlag av aktierna i Y:s dotterbolag. Förhandsbesked.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 24 § 1, 2 och 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt (1947:576)• 6 kap. 1 § tredje stycket 2 aktiebolagslagen (1975:1385)		
Rättsfall:			

REFERAT

I en ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked anfördes följande: A ägde 91,5 procent och B ägde 8,5 procent av aktierna i bolaget Y samt konvertibla skuldebrev i motsvarande proportion. Y utgjorde ett fåmansföretag i skatterättsligt hänseende. Bolagets huvuduppgift var att inneha aktier i ett helägt dotterbolag, Z. Y-koncernens affärsidé var att förvärva, omstrukturera och avyttra företag. Via förvärv av företag som hade potential kunde Y-koncernen genom förändringar i företagets strategiska och/eller finansiella struktur skapa mervärde. De två parterna avsåg nu att dela på nettotillgångarna i Y-koncernen. Anledningen härtill var följande. Inom Y-koncernen fanns betydande likvida medel varför det framgent skulle komma att bli aktuellt med nyinvesteringar. De två parterna kunde ha olika uppfattning och intressen i frågor om investeringar och företagsutveckling. Genom att skapa en situation där A ägde ett bolag, och B ett annat, kunde vardera parten göra sina egna investeringar efter egna riktlinjer eller göra gemensamma investeringar i annan proportion än som följde av dagens ägarandelar. Det senare var inte möjligt vid ett deläggande i ett gemensamt bolag. De två separata bolag som skapades kunde komma att ha kvar vissa gemensamma investeringar indirekt via bolag. Genom en delning av ägandet skulle näringsverksamhetens existens och utvecklingsmöjligheter komma att stärkas. Uppdelningen mellan de två sidorna skulle ske på helt affärsmässiga villkor utan benefika inslag. Avsikten var att de två parterna efter delningen vardera skulle äga så stor värdemässig del av näringsverksamhetens tillgångar som motsvarades av dagens ägarandelar. Uppdelningen skulle alltså efter det slutliga genomförandet inte komma att medföra någon förmögenhetsöverföring mellan parterna. Givetvis var det praktiskt omöjligt, med hänsyn till bl.a. finansiering och skatteeffekter, att genomföra en uppdelning av näringsverksamheten genom inbördes försäljningar av tillgångar till marknadspriser. Parterna avsåg därför att genomföra uppdelningen på följande sätt. - 1. B bildar ett rörelsedrivande aktiebolag, X. - 2. B säljer sina aktier och konvertibla skuldebrev i Y till X. Aktierna överläts till pris motsvarande aktiernas anskaffningsvärde. Konvertiblerna överläts till pris motsvarande nominellt belopp. - 3. Viss del av A:s aktier i Y omstämplas till röstsvaga B-aktier enligt beslut av bolagsstämman med stöd av reglerna i 9 kap. 15 § aktiebolagslagen (1975:1385), ABL. Förfarandet leder till att X:s aktier i bolaget kommer att representera en relativt sett större andel av det totala rösttalet, dvs. andra aktier i bolaget, innehavda av X, får ökat röstvärde. Omstämplingen genomförs så att röstrelationen mellan A och X blir 75 procent kontra 25 procent. - 4. Bolagsstämman i Y år 1 beslutar om utdelning av aktier i Z. A avstår från utdelning. Avståendet sker på ett tidigt stadium vilket medför

att utdelning till A inte ingår i styrelsens förslag till vinstutdelning. Genom utdelningen erhåller X 8,5 procent av aktierna i Z. Beslutet om utdelning kommer att fattas på bolagsstämman före årsskiftet. - 5. Bolagsstämman i Y år 2 beslutar om nedsättning av aktiekapitalet genom indragning av de aktier som innehas av X utan återbetalning. Indragningen av aktier sker enligt bestämmelserna i 6 kap. 1 § tredje stycket 2 ABL. Förfarandet får till konsekvens att A blir enda aktieägare i Y. Beslutet om nedsättning av aktiekapitalet kommer att fattas på bolagsstämman efter årsskiftet, dvs. under år 2. - 6. Enligt beslut av bolagsstämman sker omstämpling av aktier i Z på så sätt att röstrelationen mellan Y och X blir 75 procent kontra 25 procent. - 7. Z kommer därefter att lämna utdelning till Y och X. Framtida investeringar kan sedan komma att ske antingen genom Z eller annat gemensamt ägt bolag i den proportion som önskas eller genom Y respektive X var för sig.

Uppdelningen av ägandet skulle inledas med att B införsålde aktier och konvertibler till pris understigande marknadsvärdet till X. Fråga uppkom därvid om personerna i fråga skulle komma att beskattas med utgångspunkt i ett annat vederlag än det med X överenskomna avyttringspriset. Enligt svensk skatterätt torde gälla att beskattning inte sker såsom för s.k. förtäckt realisationsvinst. Genom skattereformen hade denna princip inte förändrats såvitt avsåg inkomstslaget kapital. Aktierna och konvertiblerna utgjorde tillgångar som för personerna i fråga beskattades i inkomstslaget kapital. Enligt sökandenas uppfattning borde överlåtelserna under angivna förutsättningar inte föranleda någon beskattning. Då emellertid marknadsvärdena på tillgångarna uppgick till betydande belopp ville sökandena ha frågan besvarad. - A skulle på det sätt som beskrivits komma att avstå från utdelning från Y. En fråga som väcktes var om avståendet, med beaktande av övriga åtgärder vid delningen av ägandet, kunde medföra beskattningskonsekvenser för A. I aktiebolagsrättsligt hänseende gäller följande. I 3 kap. 1 § första stycket ABL återfinns den s.k. likhetsprincipen som innebär att alla aktier har lika rätt i bolaget, om inte annat följer av lag, bolagsordning eller samtliga aktieägares samtycke (jfr Nial/Johansson, Svensk associationsrätt i huvuddrag, 6:e uppl. s. 151 ff). Om bolagsstämman fattar beslut om vinstutdelning är varje aktie i förhållande till annan aktie av samma slag berättigad till lika stor utdelning. Om däremot samtliga aktieägare samtycker till den mot likhetsprincipen stridande åtgärden är ett sådant bolagsstämmobeslut fullt giltigt. Skattskyldighet för utdelning inträder normalt då utdelningen blir tillgänglig för lyftning, 3 § 9 mom. första stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL. Skatterättsligt gäller vidare att den som på något sätt disponerat över en inkomst är skattskyldig härför, även om inkomsten kommer annan till godo. I här aktuellt fall skulle A i ett mycket tidigt skede komma att avstå från utdelning. Utdelning till A skulle inte komma att ingå i styrelsens förslag till vinstutdelning. Något beslut av bolagsstämman rörande utdelning hänförlig till A skulle således inte fattas. Sett ur det senare perspektivet torde utdelning inte kunna sägas vara tillgänglig för lyftning för A. Sökandena ville emellertid få besvarat om de senare åtgärderna - innebärande att X:s aktier i Y skulle dras in utan vederlag varigenom A blev ensamägare till bolaget - medförde att A skulle beskattas såsom för utdelningsinkomst i samband med avståendet från utdelning.

X skulle komma att erhålla skattefri utdelning i form av aktier i Z från Y. Nämnden ägde utgå från att X:s aktieinnehav i Y skulle komma att motsvara minst 25 procent av röstetalet vid beskattningsårets utgång samt att X inte skulle komma att utgöra ett förvaltningsföretag. X:s aktier i Y skulle en tid senare komma att dras in utan återbetalning med tillämpning av reglerna i 6 kap. 1 § tredje stycket 2 ABL. Skatterättsligt torde indragning av aktier utan återbetalning vara att anse som avyttring för 0 kr, jfr Ds 1990:38 s. 128 samt prop. 1990/91:54 s. 252. En realisationsförlust motsvarande anskaffningsvärdet på aktierna torde i sådana situationer inte vara avdragsgill, jfr principen som framgår av avdragsförbudet i 24 § 3 mom. SIL (se även prop. 1989/90:110 s. 711). Indragningen av aktier skulle därför sedd för sig inte innebära några skattekonsekvenser för X. Dock måste beaktas att X någon tid dessförinnan erhållit skattefri utdelning från Y. Den fråga som väcktes var

huruvida utdelningen kunde betraktas som vederlag för de inlösta aktierna. I sådant fall skulle realisationsvinstbeskattning utlösas för X. Enligt sökandenas uppfattning fanns det inte grund för ett sådant skatterättsligt betraktelsesätt. De aktiebolagsrättsliga förfarandena rörande utdelning respektive nedsättning av aktiekapital skulle genomföras vid skilda tillfällen och helt enligt föreskrifterna i ABL. Mot bakgrund av att åtgärderna rörde mycket stora värden önskades dock frågeställningen besvarad.

Avslutningsvis önskades svar på huruvida tillvägagångssättet för delningen av ägandet kunde anses vara i strid med lagen (1995:575) mot skatteflykt. Vid bedömningen av frågeställningen kunde nämnden utgå från att A och B omfattades av reglerna i 3 § 12 mom. SIL och även i framtiden skulle komma att omfattas av reglerna. Vad gäller reglerna i 3 § 12 mom. SIL förändrades således inte tillämpningen genom delningen av näringsverksamheten.

Sökandena ställde följande frågor:

1. Kunde avyttringarna som angivits under punkt 2 ovan genomföras utan inkomstbeskattning av B?
2. Skulle A komma att beskattas såsom för utdelning från Y (se punkt 4 ovan)?
3. Skulle X genom inlösenförfarandet anses ha avyttrat aktier i Y för vederlag motsvarande marknadsvärdet av dessförinnan erhållen utdelning (se punkt 5 ovan)?
4. Var lagen mot skatteflykt tillämplig på det planerade tillvägagångssättet för delning av ägandet?

Skatterättsnämnden (1997-11-24, Ersson, ordförande, Nordling, Wingren, Svensson) yttrade: Förhandsbesked

Fråga 1 - B skall inte beskattas för skillnaden mellan marknadspris och avtalat försäljningspris vid överlåtelse av aktier och konvertibla skuldebrev i Y till X.

Fråga 2 - A skall inte beskattas med anledning av Y:s utdelning av aktier i Z till X.

Fråga 3 - X skall inte genom inlösenförfarandet anses ha avyttrat aktier i Y mot vederlag av dessförinnan erhållen utdelning.

Fråga 4 - Lagen (1995:575) mot skatteflykt är inte tillämplig.

Motivering. - (Här har en inledande redogörelse för ansökningen utelämnats.) - Nämnden gör följande bedömning.

Fråga 1 - Avyttring av det slag av egendom som det här är fråga om skall beskattas enligt reavinstreglerna, inklusive i förekommande fall reglerna i 3 § 12 mom. SIL. Vinstberäkningen skall då enligt 24 § 1 mom. första stycket SIL grundas på det överenskomna vederlaget. Någon beskattning av "förtäckt reavinst" skall sålunda inte ske. Av samma skäl godtas vid en försäljning av sådan egendom till eget bolag det avräkningsvärde som parterna åsatt den överlåtna egendomen. De nya lättnadsreglerna i ägarbeskattningen av små och medelstora företag innebär inte någon ändring härvidlag. Om en sådan ändring anses angelägen måste den enligt nämndens mening åstadkommas genom lagstiftning där den närmare utformningen och avgränsningen kan överblickas.

- Fråga 2 - Enligt förutsättningarna ingår inte utdelning till A i styrelsens förslag till bolagsstämman, som inte heller kommer att besluta någon sådan. A kommer därför varken att uppbära eller på annat sätt disponera över någon inkomst med anledning av utdelningen till X. Någon grund för att beskatta A för utdelning föreligger därför inte.

Fråga 3 - En indragning av aktier utan återbetalning innebär att aktierna skall

anses avyttrade för 0 kr (jfr prop. 1990/91:54 s. 252). I detta fall sker indragningen efter det att X har erhållit skattefri utdelning i form av aktier i Z från Y. Skatterättsnämnden förutsätter att utdelningen och indragningen sker enligt reglerna i aktiebolagslagen. Förfarandena sker vid skilda tillfällen. De ingår som led i en uppdelning av ägandet i Y. Enligt ansökan sker denna uppdelning av organisatoriska skäl och på helt affärsmässiga villkor utan benefika inslag. Mot denna bakgrund saknas skäl att med en genomsyn anse att indragningen av aktierna i Y sker mot vederlag av den dessförinnan erhållna utdelningen.

Fråga 4 - Skäl att tillämpa lagen mot skatteflykt med anledning av det förfarande som anges i ansökan föreligger inte.

Riksskatteverket, RSV, överklagade och yrkade att Regeringsrätten skulle ändra förhandsbeskedet såvitt gällde fråga 3 och förklara att X genom inlösenförfarandet skulle anses ha avyttrat aktier i Y för vederlag motsvarande marknadsvärdet av dessförinnan erhållen utdelning av aktier i Z. RSV anförde bl.a. följande. Av ansökan om förhandsbesked framgick att omstruktureringen inte skulle medföra någon förmögenhetsöverföring mellan A och B. Omstruktureringen skulle emellertid genomföras i två, förutplanerade steg som var för sig innebar förmögenhetsöverföringar. Först skulle Y dela ut viss andel av aktierna i Z till X. Sedan skulle X:s aktier i Y lösas in. Först efter det att de båda leden hade genomförts hade den eftersträvade ekonomiska balansen mellan parterna uppnåtts. Det fick hållas för visst att X inte skulle låtit sina aktier i Y lösas in för 0 kr om man inte i gengäld hade erhållit de utdelade aktierna i Z i utbyte. De båda transaktionerna hade därför sådant samband att de i praktiken motsvarade ett byte av de utdelade aktierna i Z mot X:s aktier i Y. Aktierna i Z fick därför ses som vederlag för X:s inlösta aktier i Y. Ett annat synsätt skulle leda till att det lämnades en möjlighet att undvika realisationsvinstbeskattning vid byte av aktier i likartade fall då vinst hade uppkommit. Skatterättsnämnden hade motiverat sin bedömning med att uppdelningen skedde av organisatoriska skäl och på helt affärsmässiga villkor utan benefika inslag. Det är emellertid det normala vid byten av egendom i affärslivet och föranleder inte att realisationsvinstbeskattning kan underlåtas. Genom förfarandet kunde man emellertid undvika realisationsbeskattning av vinst, i detta fallet beträffande X:s aktier i Y. Det rörde sig här inte om ett uppskjutande av beskattningen som vid uttagsbeskattningsfrihet, där beskattning sker vid nästa realisering, utan om en definitiv skattelättnad.

B, såsom företrädare för X, bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. RSV gör gällande att s.k. genomsyn skall tillämpas. Med genomsyn avses i skattesammanhang att man bortser från rättshandlingarnas civilrättsliga form och i stället tillämpar ett särskilt skatterättsligt betraktelsesätt för att avgöra en eller flera transaktioners skatterättsliga innebörd. Genomsyn i här aktuellt fall skulle innebära att två helt skilda aktiebolagsrättsliga åtgärder rörande utdelning respektive nedsättning av aktiekapital ansågs som ett byte i skattehänseende. Genomsyn skall tillämpas med mycket stor restriktivitet. De undantagsfall där genomsyn eventuellt kan komma i fråga utgörs av transaktioner vars enda syfte och verkningar består i rent skatteundandragande, dvs. fall där affärsmässiga eller organisatoriska skäl helt saknas. I nu aktuellt fall ingick de aktiebolagsrättsliga åtgärderna, vilka genomfördes helt enligt reglerna i aktiebolagslagen, som ett led i en organisatoriskt betingad delning av näringsverksamheten. Redan detta förhållande utesluter s.k. genomsyn.

Regeringsrätten (1998-06-03, Sjöberg, Rundqvist, Hulgaard, Nilsson) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Frågan i målet är om den utdelning från Y av aktier i Z till X och den indragning av aktier i Y från X som ingår som led i en planerad omstrukturering av Y-koncernen skall behandlas var för sig vid inkomstbeskattningen eller om transaktionerna skall behandlas som en enhet och anses innebära att X byter aktierna i Y mot aktierna i Z.

Allmänt gäller att beskattning skall ske på grundval av rättshandlingars verkliga innebörd oavsett den beteckning de åsatts. Detta gäller inte bara när det är fråga om en enskild rättshandling utan kan också innebära en gemensam bedömning av flera rättshandlingar. Exempel på att beskattning skett med avvikelse från den yttre formen finns exempelvis i fråga om förvärv av fastigheter efter dödsfall (se härom t.ex. RÅ 1989 ref. 32), värdeförändringar på s.k. nollkupongare (se t.ex. RÅ 1997 ref. 44), ersättningar från fastighetsmäklares ansvarsförsäkring (RÅ 1992 ref. 102) och vederlag vid gåva (RÅ 1991 ref. 98). Vad gäller frågan om en gemensam bedömning av skilda rättshandlingar uttalade Regeringsrätten i RÅ 1990 ref. 115 att de skattemässiga konsekvenserna av det i målet aktuella avtalet skulle bedömas utifrån en helhetssyn mot bakgrund av att de olika transaktionerna som rymdes inom avtalet var nära knutna till varandra och avhängiga varandra. I RÅ 1985 Aa 192 ansågs värdet av rätt att teckna aktier i ett bolag som utdelning i ett annat bolag med hänsyn bl.a. till viss värdeöverföring mellan bolagen. Ett fall där det liksom i förevarande fall rört sig om att uppnå en förbättrad ägarstruktur utgör RÅ 1990 not. 329, där upplösning av ett antal syskons gemensamma ägande skulle åstadkommas genom skilda försäljningar. Här ansågs omfördelningen vid beskattningen skola behandlas som byte.

Sökandena har gjort gällande att det kan komma i fråga att vid beskattningen frångå rättshandlingars civilrättsliga form bara såvitt gäller konstruerade s.k. skatteupplägg utan affärsmässig bakgrund och att omstruktureringen av Y-koncernen är affärsmässigt motiverad. Som framgått av de anförda exemplen utgör det förhållande att det finns organisatoriska skäl för den planerade omstruktureringen inte hinder mot att de skattemässiga konsekvenserna bedöms utifrån en helhetssyn.

Enligt förutsättningarna för förhandsbeskedet skall åtgärderna vidtas på ett sätt som är förenligt med den bolagsrättsliga lagstiftningen. Detta hindrar emellertid inte att de, sedda var och en för sig, framstår som säregna från bolagsrättslig synpunkt. Detta gäller såväl utdelningen bara på aktier med en viss ägare och indragningen av aktier bara från en ägare. De framstår som rimliga endast om de betraktas gemensamt.

I förevarande fall har hela den transaktionskedja, vari utdelningen och indragningen ingår, utgjort en sammanhängande plan för omstruktureringen av Y-koncernen. Syftet med dessa åtgärder har också just varit att X skulle bli ägare till aktier i Z i stället för aktier i Y.

På grund av det anförda finner Regeringsrätten att X genom inlösenförfarandet skall anses avyttra aktier i Y mot vederlag av dessförinnan erhållen utdelning i form av aktier i Z.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten förklarar, med ändring av Skatterättsnämndens förhandsbesked beträffande fråga 3, att de indragna aktierna skall anses avyttrade mot ett vederlag bestående av de genom utdelningen erhållna aktierna.

Regeringsrådet Werner hade skiljaktig mening och anförde: Jag gör samma bedömning som Skatterättsnämnden och fastställer därför förhandsbeskedet i den del det har överklagats.

Föredraget 1998-04-29, föredragande Eriksson, målnummer 132-1998

Sökord: Förhandsbesked; Inkomst av kapital

Litteratur:
